

Fjällräv i ryggan

Ill. Inger Lise Belsvik

Aktivitet 22: Lek - Fjällrävens byten

TEMA: I denna lektion ska eleverna lära sig om vad fjällräven äter och få en känsla för vilka strategier som behövs för att fånga ett byte. Fjällets ekosystem har valts där fjällräven är en aktiv art.

TIDSÅTGÅNG: Cirka 30 minuter, beroende på samspelet med eleverna.

PERIOD PÅ ÅRET: Aktiviteten kan genomföras utomhus och inomhus, året runt. Ett större rum eller gymnastiksal kan behövas om aktiviteten genomförs inomhus. Leken fungerar bäst för åk 3 och uppåt.

UTRUSTNING

- » Artkort och/eller djurplakat med bilder av de arter som valts ut.
- » Bjällror i olika storlekar som kanske kan lånas från musikläraren.
- » Halsduk/bindlar för att täcka ögonen.

I SAMARBETE MED:

BAKGRUND

Fjällräven har varit nästan borta från högfjällsekosystemet i Sverige och Norge under de senaste 80 åren. Arten är beroende av andra arter, framförallt lämmel. Vi vet ändå inte allt om artens roll i ekosystemet, men det kommer hela tiden fram nya artfakta genom ny forskning. Aktiviteten syftar till att förstå mer om olika strategier som rovdjur och bytesdjur använder sig av.

GENOMFÖRANDE

Genomgående i den här uppgiften är att ställa rätt frågor på vägen, utan att det behöver finnas ett facitsvar. Eleverna ska själva tänka och reflektera.

1. Förklara begreppen:

- » Vad är ett ekosystem?
- » Vad är producenter, konsumenter och nedbrytare? Begreppen tas upp och reds ut tillsammans med eleverna. Syftet är att knyta samman arterna och deras anpassningar till sina miljöer, rovdjur, konkurrenter, faror, utmaningar och så vidare.

2. Fyra elever är djur, övriga fungerar som gräns. Tre elever får sig tilldelat eller väljer var sin art. En elev är fjällräv. Artkort kan användas att sätta på magen. Arterna är sådana som naturligt hör hemma i högfjällsekosystemet: fjällräv, lämmel, ripor, hermelin och liknande. Övriga elever ställer sig i en stor cirkel.

3. Fjällräven är rovdjuret och de övriga är byten. Sätt olika bjällror längst ner på deras ben. Olika storlekar på bjällrorna ger olika ljud och den största bjällran sätts på fjällräven.

4. De fyra djuren får bindlar för ögonen och det är fjällrävens uppgift att fånga bytena genom att lyssna efter ljuden på bjällrorna. De som bildar cirkeln är träd som vänligt knackar djuren på axeln om de håller på att hamna utanför "fjället". I leken får man se de olika strategier som rovdjur och bytesdjur använder sig av. Ibland smyger de, står still och lyssnar, ibland gör de häftiga utfall o s v. Låt fjällräven fånga bytena tills inga finns kvar. Försvåra för fjällräven genom att bara godkänna fångst av ett specifikt byte (specifik bjällra). Förenkla genom att förminska cirkeln. Det är viktigt att de som bildar cirkeln är tysta för att de olika ljuden från bjällrorna ska höras (men det är svårt att hålla sig för skratt). Leken fungerar bäst för åk 3 och uppåt.

5. Avsluta med att reflektera och repetera utifrån frågorna i inledningen av leken.

I SAMARBETE MED:

Kunskapsmål

Eleverna ska genom leken lära sig förstå olika strategier som finns för att fånga ett byte. Efter aktiviteten och samtalet ska eleverna veta mer om vad rovdjur och bytesdjur är. De ska också ha reflekterat över vilka förutsättningar för arter i högfjällets ekosystem som finns.

Centralt innehåll enligt svensk läroplan Lgr11, (femte upplagan 2018).

IDROTT OCH HÄLSA:

» Lekar och rörelse i natur- och utemiljöer (åk 1–6).

BILOGI:

- » Djur och växter i fjällmiljön och hur de kan sorteras, grupperas och artbestämmas samt namn på några vanligt förekommande arter (åk 1–6).
- » Enkla näringskedjor som beskriver samband mellan organismer i ekosystem (åk 1–6).
- » Samband mellan organismer och den icke levande miljön (åk 4–6).
- » Människans beroende av och påverkan på naturen och vad detta innebär för en hållbar utveckling. Ekosystemtjänster, till exempel nedbrytning och pollinering, (åk 4–6).